

Bir brötchen umut

Bir gün, Mina annesine "Neden her yaz tatilinde Türkiye'ye gitmek zorundayız?" diye soruyor. Mina her zaman neden tüm çocukların annelerine "Mama" ve babalarına "Baba" dediklerini, ama Mina için sadece "Anne" ve "Baba" kelimeleri var olduklarını merak etmiş. Mina Almanya'dayken neden Türkiye'de evleri var? Bu kadar çok teyze ve amca ne yapıyor Türkiye'de? Ve tam şimdi, Mina yaz tatilini planlarken, sorular daha da önemli geliyor ona. Türkiye'de tatili çok seviyor ama neden anne ve babası o ülkeyi seçtiler? Güzel deniz yüzünden mi? İyi yemek mi? Yoksa başka bir sebep mi var? "Neden Türkiye? Çok basit: atalarımız oradan geliyor! Anneannem ve dedem buraya amcam, teyzem ve bebek olan annemle gelmişler" diye yanıtıyor anne. "Nasıl yani? Burada yaşamıyorlarmıydı? Büyükannem de öyle mi?" diye soruyor Mina. "Aynen öyle," diye kabul ediyor annesi, "Büyükannem ve büyükbabamın ne kadar cesur olduğunu anlatmamı ister misin? Mina neyin bu kadar cesur olduğunu hayal bile edemiyordu, sonuçta Minada ailesi ile birlikte birkaç saat içinde Türkiye'ye uçup orada harika zaman geçirdi. Yine de nasıl olduğunu bilmek istiyor.

Mina, anne ve babasıyla birlikte evin bahçesinde oturdu, kendini rahatlatmış ve dinlemeye başladı: "Sevgili kızımız Mina, sana dedelerimizin nasıl birer kahraman olduğunu anlatmak istiyoruz. Bildiğin gibi burada değil, Türkiye'de doğdular. Almanya, İkinci Dünya Savaşı'nın bir sonucu olarak yıkıldığı için her zaman bugünkü gibi değildi. Bu, sokakların yıkıldığı, insanların evlerinin olmadığı ve çok daha fazlasının olduğu anlamına gelir. Bu yüzden işgücü anlaşmaları vardı. İş arayan birçok Türk'e burada çalışma fırsatı veren bir sözleşme. Zamanında Türkiye'de işten çok insan vardı. Ve burada, savaştan yıllar sonra, birçok boş iş yerleri vardı ama yeterli sayıda iş arayan yoktu," diye açıkladı Mina'nın annesi. "Süpermiş! O halde bu anlaşma harika bir ekip çalışmasıydı, değil mi?" diye sordu küçük Mina. "Evet haklısın. Misafir işçiler, yani "Gastarbeiter" olan kişiler para kazanmak ve bu ülkeyi yeniden eski ihtişamına kavuşturmak için Almanya'ya geldi" dedi. "Türkiye'den insanlar gelmeden önce İtalya gibi başka ülkelerden insanlar buradaydı. Dedem ve Anneannem 1962'de geldi. Gelmeden önce Türkiye'de küçük bir köyde yaşıyordu. Orada çok pastoral ve mutlu yaşadılar, ama kötü bir hayat sürdürüyorlardı yine de. Örneğin, hiç Nutella, pizza ya da çok miktarda et yememişlerdi. Teyzenin, senin bütün oyuncak bebeklerin gibi, bir bebek yatağı yoktu. Yatak yerine onun yatağı ince bir battaniyeyle örtülmüş bir domates kutusuydu. Bütün çocukları böyle kötü koşullarda büyümesin diye ailelerine yardım etmek istediler ve bu yüzden Almanya'ya geldiler.

Yola çıkmadan önce az olan eşyalarını toplayıp anne ve babalarına ve aile fertlerine sarılarak son derece kalabalık bir otobüse binerek İstanbul'a doğru yola çıktılar. Oradayken, herkes birkaç günlüğüne küçük odalara yerleştirildi. Büyük, yabancı şehirde birkaç gün geçirdikten sonra asıl yolculuk başladı. Sonunda bavullarını toplayıp uçuş için son hazırlıkları yaptılar ve uçağa bindiler. Uçağa vardığında büyük büyükannen ve büyükbaban tıpkı onlar gibi olan insanlarla tanıştılar.

Tanıştıkları kişiler ağladı, ailelerini, ülkelerini şimdiden özledi. İlk uçuşları olduğu için herkes korktu. Dua ettiler, ellerini sınıksız tuttular, pencerelerden doğup büyüdükleri topraklara bakıp, son kez güldüler ve ağladılar. Daha iyi bir gelecek ümidiyle ailelerini ve evlerini terk ettiler ve her şeyin iyi olacağını umdular.

Saatler sonra, büyük anneannenizin tarif ettiği gibi, gürültülü ve telaşlı Almanya'ya geldiler. Onları bavullarına götüren bir adam tarafından sıcak bir şekilde karşılandılar. İşaret diliyle konuşuyorlardı, lakin ne anneannem ve dedem almama konuşabiliyorlardı, ne oradaki adama Türkçe biliyordu. Bavullarını aldıktan sonra onlara bir Sarı Yiğın verildi. Ne olduğunu tahmin edebilir misin?" Mina başını şiddetle salladı. "Bir brötchen. Ve çok sıra dışı olmasına rağmen, beğendiler ve onları umutla doldurdu. Midelerinde bir brötchen ile biletlerin kendilerine verildiği ve 9 numaranın gösterildiği trene gittiler.

Büyük büyükbaba, tren duraklarının sayısı olmasını gerektiğini hemen anladı” diyor anne.

"Peki büyük büyükanne ve büyük büyükbaba nerede yaşıyorlardı?" diye sordu Mina.

"Münih'teki yeni evlerine götürüldüler ve orada birçok ailenin olduğu bir evde yaşadılar. Her aile farklı bir ülkeden geldi ve içinde tek kişilik yatak olan küçük bir odada yaşıyordu. Ve tuvalet ve mutfak... bunlar ortaktı. Çok dar olmasına rağmen, herkes iyi arkadaş oldu ve birbirine destek oldu. Alman ev sahibi, Büyükanne'ye Alman kültürü hakkında çok şey öğretti.

Anneannem de birçok misafir işçiyile bir dikiş atölyesinde çalışırken, dedem sabahdan akşama kadar fabrikada çalışırdı.

Ancak bir süre sonra ikisi de kendilerini çok yalnız hissettiler. Orada tanıdıkları yoktu. Bu yüzden Berghamen'e taşınmaya karar verdiler, çünkü orada arkadaşları yaşıyordu.

Sadece büyükbabam orada bir düğme fabrikasında çalıştı. Büyükanne'm halalarım ve amcalarımla çok işi vardı.

Ama dedemin fazla çalışmasına rağmen yine de para ne buradaki aileye ne de Türkiye'deki akrabalara yetti.

Bu nedenle, hala yoksulluk içinde yaşıyorlardı.

Sadece bir çeşit reçel vardı, o da hafta sonu. Ve mümkün olduğu kadar çabuk soğuk su ve küçük bir kalıp sabunla duş aldılar. Ve annemin de çocukken senin elbiselerin kadar güzel kıyafetleri yoktu." Ebeveynler bunu böyle tarif ediyorlar küçük kızlarına.

"Ama yine de burayı sevdiler, değil mi? Yoksa bugün Almanya'da olmazdık." Mina soruyor.

"Elbette burada Türkiye'den daha iyi para kazanabildiler. Ama hayat burada çok yorucu. Dar yerlerde yaşıyorlar, çok çalışıyorlar ve kötü muamele görüyorlardı.

Türkiye'den insanlar hakkında kötü şakalar yapıldı, hakaret edildi ve dışlandılar.

Kültürleri ve inançları Almanya'ya yabancıydı," diye yanıtlıyor baba.

"Anneme tüm Alman arkadaşları, annesinin neden kafasına halı giydiğini ya da annemin neden bazen onlardan farklı konuştuğunu sordular. Büyükannenin nasıl hissettiğini hayal edebilirsin. Çok üzücü değil mi?

Ve tüm ailesi Türkiye'deydi, bunu unutma.

Ancak yıllar sonra Alman komşularıyla arkadaş olmaya başladılar.

Büyük büyükanne komşuları onu şehirle tanıştırtırken, onunla alışveriş yaparken ve ona eşlik ederken onlara harika Türk yemekleri pişirdi.

Komşular büyükanne'yi baştan garip buldular ve onun tamamen farklı olduğunu düşündüler, ancak çok vakit geçmeden ondan öğretebilecek kadar çok şey öğrenebileceklerini anladılar.

Büyükannenin hangi ülkeden geldiğini onu daha da kötüleştirmedini fark ettiler.

Bu yüzden kötü ve zordu, ama sonunda katlanılabilir hale geldi" diye ekliyor anne.

Mina asla böyle bir şey yapamazdı. Dilini konuşmadığın bir ülkede yapayalnız mı? Kulağa çok yorucu geliyordu.

Mina, "Peki daha sonra neden Türkiye'de yaşadılar?" diye sordu.

"Aslında burada uzun süre kalmayı asla istemediler. Plan biraz para kazanıp geri dönmektir. Ancak, tüm bunlar biraz daha uzun sürdü.

Ama sonra, annem ve kardeşleri büyüyüp, büyükanne'm ve büyükbabam yeterince para biriktirince geri gittiler.

Biliyorum anlaması zor olabilir ama bütün anıları ve hayalleri onu orada, küçük bir Türk köyünde bekliyordu." diye açıklamaya çalıştı annesi.

"Bunu anlıyorum, yeterince büyüğüm!" diyerek Mina hızlı bir şekilde yanıtlıyor.

"Ah, öyle mi? Peki Türkiye'de vakit geçirmenin neden bu kadar önemli olduğunu anlıyor musun?" diye soruyor Anne.

"Şey, bu... Buna tam olarak cevap veremem" Mina, bunu kabul etmek zorunda.

Ancak Babası yardıma koşar: "Bir ağaç olduğumuzu hayal et. Ve önemli, derin köklerimiz düşün. Onlar neredeler biliyor musun Mina? Türkiye'de. Sen ve ben burada doğup büyümüş olsak da, Türkiye ile hala bir bağımız var, sen de bunu hissetmiyor musun?"

Bu noktada Mina anne ve babasını anladığını düşündü. Ama şimdi yetişkin bir kadın olarak çikolata, duş jeli ve kahve dolu bavulların önemini gerçekten anlıyor.

Almanya için alışılmadık bir çaydanlığın neden ocağın üzerinde durduğunu, neden Türkiye'de eski bir köyün fotoğrafının ne pahasına olursa olsun korunduğunu, büyük dedesi ve anneannesinin neden bu kadar çok Türkçe şarkıya bu "Gurbet" denilen şeye ağladıklarını anladı.

Neden Türkçe derslerine gitmesi gerektiğini, neden “Anne” ve “Baba” ve aynı zamanda “Mama” ve “Papa” deme ayrıcalığına sahip olduğunu ve neden uzak bir ülkeyi düzenli olarak ziyaret etmesi gerektiğini anladı.

Hemen hemen tüm sorular cevaplandı.

Mina’yı ama düşündüren tek bir soru daha vardı:

Misafir olmak ne demek.

Ve o nerede bir misafir?

Almanya’da mı, Türkiye’de mi?

Ya da belki... belki hiçbir yerde mi?